Verwonder-wandelingen door Leiden Noord

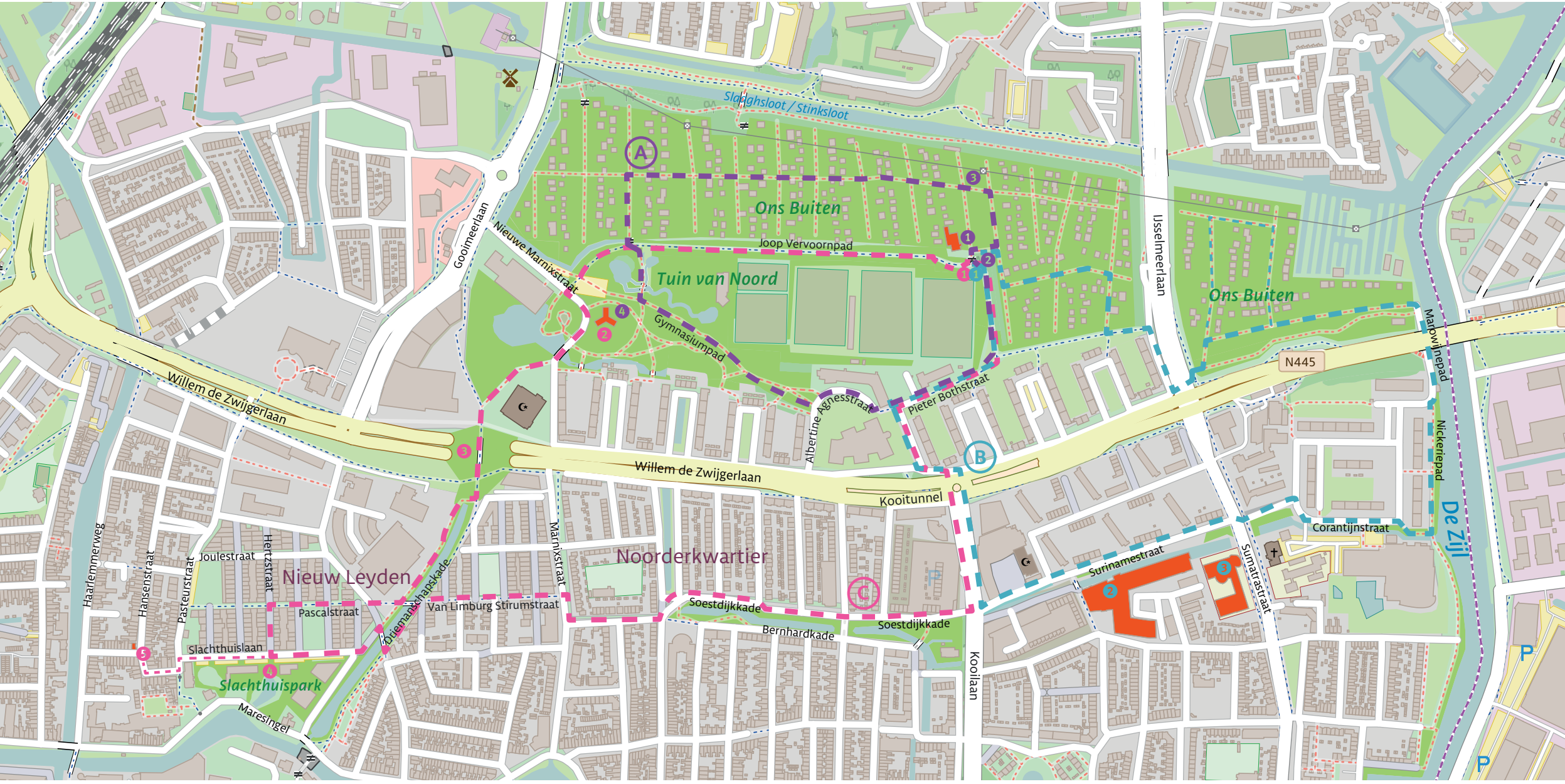
Sloghsloot / Stinksloot
Ons Buiten
Joop Vervoornpad
Tuin van Noord
Gymnasiumpad
Gooimeerlaan
Nieuwe Marnixstraat
Willem de Zwijgerlaan
IJsselmeerlaan
Ons Buiten
Marowijnepad
N445
Albertine Agnesstraat
Pieter Bothstraat
Willem de Zwijgerlaan
Kooitunnel
Nickeriepad
De Zijl
Corantijnstraat
Surinamestraat
Sumatrastraat
Noorderkwartier
Marnixstraat
Soestdijkkade
Bernhardkade
Soestdijkkade
Kooilaan
Haarlemmerweg
Hansenstraat
Pasteurstraat
Joulestraat
Hertzstraat
Nieuw Leyden
Pascalstraat
Van Limburg Stirumstraat
Driemanshapskade
Slachthuislaan
Slachthuispark
Maresingel
A
B
C
P
P
P

Verwonder-wandelingen door Leiden Noord

Welkom bij de verwonder-wandelingen door Leiden Noord.

Met dit drietal wandelingen kun je kennismaken met interessante en (misschien minder bekende) 'groene' delen van Leiden Noord.

Je kunt de wandelingen apart lopen of met elkaar combineren. Er begint altijd wel een wandeling bij jou in de buurt!
De wandelingen zijn voor iedereen, jong, oud, goed ter been, met rollator of rolstoel, hardlopers en slenteraars. Iedereen die de wijk wil leren kennen is van harte welkom.

Eenmaal per seizoen worden er begeleide wandelingen georganiseerd. Kijk op de websites achterin dit boekje voor meer informatie.

Veel plezier bij de wandeling!

Ons buiten
tuinvereniging sinds 1957

Tuinvereniging Ons Buiten

Ons Buiten is opgericht op 2 januari 1957 en vormt met 479 tuinen een groene long tussen het centrum en de buitenwijken van Leiden. Het is één van de zes volkstuincomplexen van Leiden en een van de oudste! U bent van harte welkom om tussen zonsopgang en zonsondergang te wandelen op het volkstuincomplex. Ons Buiten is een groene oase van rust achter de drukke Willem de Zwijgerlaan. De tuinders zelf noemen Ons Buiten hun paradijs: een tuinvereniging waar tuinders hun eigen gezonde groente en fruit verbouwen en waar mensen elkaar nog echt kennen en helpen. De tuinders vertellen de wandelaar graag over hun tuin. Loop ook de zijpaden eens in. Let bij de wandeling ook op de bomen, waaronder een aantal monumentale laanbomen. Bij een aantal bomen staan naambordjes. Veel wandelplezier als gast bij Ons Buiten!

Natuurlijk Tuinieren

Ons Buiten heeft 'Natuurlijk Tuinieren' hoog in het vaandel staan. De Commissie Natuurlijk Tuinieren werkt op uiteenlopende manieren aan de bewustwording onder de tuinders en het onderhoud en de inrichting van het volkstuincomplex. Deze inspanningen hebben tot aantoonbare resultaten geleid. Zo zijn veruit de meeste tuinders overgestapt op natuurlijk beheer van hun grond, beplanting en inrichting van hun tuin. Voorzieningen voor vogels, insecten en zoogdieren zijn in veel tuinen terug te vinden. Ook in het openbare deel is dit het geval. De toename van de biodiversiteit is aantoonbaar. Zo zijn we trots op: wilde orchideeën die in zeker twee tuinen spontaan verschenen, steenmarter, groene specht, grote bonte specht, ransuil, goudhaan (zeker gebroed), waterral en ijsvogels. Ons Buiten heeft inmiddels een complex waar een goede balans is gevonden tussen recreatie, educatie, tuinieren en natuur.

Het eerste Keurmerk Natuurlijk Tuinieren is uitgereikt in oktober 2001 en nu weer verlengd tot 2019. In 2016 kreeg Ons Buiten zijn Vierde Stip (de hoogst haalbare score) én een Internationaal Diploma!

Buurttuinen

In 2016 is tuinvereniging Ons Buiten gestart met buurttuinen; kleine tuintjes van ongeveer 35 m². De buurttuinen zijn bedoeld voor bewoners uit de direct omliggende wijken, die graag hun eigen groenten of kruiden willen kweken en daar geen plek voor hebben in hun directe omgeving. Een buurttuin kan een opstapje worden naar een tuin met een huisje. Er zijn in totaal 40 buurttuinen beschikbaar. Je kunt een buurttuin voor 1 jaar in gebruik krijgen, daarna is verlenging mogelijk. Alleen eenjarige planten zijn toegestaan.
Geïnteresseerd? Stuur een mail naar buurttuinenonsbuiten@gmail.com

Ecologische zone

In 2016 is een begin gemaakt met een ecologische zone op Ons Buiten. Ons Buiten is een volkstuincomplex en tuinieren is hard werken om de tuin zo te krijgen en te houden zoals jíj dat wilt, ook wanneer je dat op een natuurlijke manier doet zoals bij Ons Buiten. Om de natuur meer ruimte te geven (zonder veel menselijk ingrijpen), is er een ecologische zone aangelegd met onder andere een paddenpoel en een helofytenfilter.

Een belangrijke reden voor de aanleg van een ecologische zone is het streven naar verdere verbetering van de biodiversiteit op het volkstuincomplex.

Vanaf de heuvel in de eco-zone kun je de poel goed zien. De poel heet 'paddenpoel', maar natuurlijk leven er niet alleen padden. De poel is een goede plek voor een soortenrijke (water)begroeiing. Het is een voedsel-, drink – en badplaats voor (jonge) vogels en zoogdieren, zoals vleermuizen en een voortplantings – en nestelplek voor dieren. Het is niet precies te voorspellen welke planten en welke dieren er op de ecologische zone afkomen. De gele lis voelt zich er al vanaf het begin thuis en allerlei andere wilde planten zullen volgen. Het is een ideale omgeving voor waterslakken, insecten, libellen en amfibieën. Hopelijk zullen er ook veel verschillende vogels komen eten, drinken en/of badderen in de poel. De putter en reiger zijn al enkele malen gezien.

In de ecologische zone ligt ook een zogenaamde 'takkenril'. Een takkenril is een 'wal' van opgestapelde takken, meestal bij elkaar gehouden door verticale palen. Zo'n takkenril is een prima bestemming voor snoeihout uit de tuin en daar wordt deze takkenril ook mee gevuld. Voor tuinders is een takkenril erg praktisch (geen snoeihout afvoeren of versnipperen), maar niet voor hen alleen.

Zo'n wal van opgestapelde takken levert een gevarieerde, altijd vochtige leefgemeenschap op: insecten, amfibieën, egels, vogels en andere dieren kunnen er schuilen, overwinteren of nestelen.

Ook is er in de ecologische zone een helofytenfilter aangelegd. Dat werkt als volgt. Water uit een sloot wordt opgepompt (via een pomp op zonne-energie) naar een filter, dat is gevuld met verschillende lagen zand, steentjes en keien. Het gefilterde water stroomt dan naar een laatste filtersysteem, dat hier bestaat uit een grote bak zand, waarin bacteriën en planten leven die bepaalde stoffen en (weer andere) bacteriën afbreken. Het water op de bodem gaat via drainage-buizen naar de greppel bij de buurttuinen. Dat water is dan zo schoon, dat het voor de planten gebruikt kan worden en ook dieren maken er graag gebruik van.

Planten en bomen tijdens de wandeling

Vanzelfsprekend staan er op een volkstuincomplex veel bomen, struiken en bloemen, maar eigenlijk staan in het hele gebied veel planten. Kijk maar eens goed tijdens de wandeling. Welke boom, struik of plant vind je het mooist?

Huisvesting

8 De wandeling voert je door Nieuw Leyden, een deel van De Kooi en de flats aan de Zijl. Wat opvalt: overal is groen! Overal kunnen en mogen planten groeien, kunnen vogels en andere dieren nestelen en schuilen. Op het terrein van Ons Buiten vind je een breed scala aan unieke gebouwtjes, de tuinhuisjes. Welke vindt je het leukst? Het mooist? Wist je dat Ons Buiten een van de weinige complexen is met stenen huisjes? Die grote variatie aan bouwstijlen vind je ook in de wijken van Leiden Noord. Op Ons Buiten staan een aantal insectenhotels en er hangen verschillende nestkasten voor vogels en vleermuizen. Kijk eens goed, zie je bewoners? Ben je onderweg ook nestkasten tegengekomen?

Het Gebouw

Het Gebouw is het resultaat van een intensieve samenwerking van bewoners, gebruikers, gemeente, politie en sociaal maatschappelijke organisaties. Het ontwerp van VenhoevenCS architecten in samenwerking met WBV Ons Doel en de gemeente Leiden is een open en uniek project geworden. In Het Gebouw werken veel partijen

samen, ieder vanuit zijn eigen kracht en signatuur. Je vindt er scholen, een ontmoetingsplein, cursusruimten, bibliotheek, huisarts, welzijns-, jeugd- en jongerenwerk, buurtrestaurant, sportzaal, multifunctioneel wijkcentrum en een peuterspeelzaal; alles gericht op de buurt. Het Gebouw is geen kolos geworden, maar een creatief ogend gebouw, waar men zich welkom voelt. Door de wisselende bouwhoogten, gevarieerd materiaalgebruik, routes dwars door Het Gebouw en de grote hoeveelheid aan pleinen en tuinen – zelfs op het dak – lijkt Het Gebouw op een verdwaald stuk stad. Wie hier woont heeft een park op zijn dak met een fantastisch uitzicht over de omgeving.

Nieuw Leyden

Een revolutionair plan van de gemeente Leiden stond aan de wieg van deze inspirerende wijk in Leiden Noord, waar bewoners de vrije hand kregen om hun eigen huis te ontwerpen. Er staan zowel huurwoningen als woningen die gebouwd zijn door particuliere opdrachtgevers. Maar liefst 80 architecten waren er bij betrokken. Hoewel elk huis uniek is, is er toch een architectonisch geheel ontstaan, dat bijdraagt aan de herwaardering van Leiden Noord.

Theehuis Noord

10 Theehuis Noord is een kleinschalig en bijzonder ontmoetingspunt met een gevarieerd programma dat gerealiseerd is in het park Tuin van Noord in Leiden Noord. Het is ontworpen door GAAGA architecten, die daarvoor in 2015 werden genomineerd voor de Leidse Architectenprijs. De totstandkoming van het Theehuis is een samenwerkingsproject tussen de wijk Leiden Noord en de gezamenlijke wijkorganisaties (VOLN).

Het gebouw heeft de karakteristieke vorm van een driepoot. Door het publieke zitgedeelte midden in het gebouw te plaatsen, kunnen de bezoekers de omgeving in alle richtingen overzien. De andere functies, het buurtmuseum en de speluitgifte, staan via het zitgedeelte met elkaar in verbinding. Het vegetatiedak en het verhoogde buitenterras benadrukken deze verbinding en creëren een vloeiende overgang tussen binnen en buiten, waardoor je binnen het gevoel hebt dat je buiten bent. Theehuis Noord is omringd door diverse speel -en sporttoestellen en ligt naast een klimtoren en een water- en natuurspeeltuin.

Verwonder-wandeling A (ca. 45 min.)

① Startpunt is tuinvereniging **Ons Buiten**. Wanneer je door de hoofdingang van de tuinvereniging binnenloopt, zie je aan je linkerkant het verenigingsgebouw. Neem het pad naar rechts. Rechts van het pad zie je een **insectenhotel** ②, waar alle insecten een gastvrij verblijf vinden. Sla linksaf en loopt nu langs de buurttuintjes: kleine tuintjes voor buurtbewoners die graag willen tuinieren. Vervolgens sla je weer linksaf, aan de rechterkant zie je de **ecologische zone** ③. (op de uitkijkheuvel heb je een mooi uitzicht over het gebiedje). Dit pad blijf je volgen (rechtdoor, deel van de wandelroute Leiden Noord GGD). Je wandelt nu langs een aantal volkstuinen, met zowel moes- als siertuinen. Bij het gele pijltje op de groene kast ga je linksaf. Volg het pad en verlaat Ons Buiten via het hek.

Loop rechtdoor het pad op van de water-en natuurspeeltuin. Pas op voor fietsers bij het oversteken! Recht voor je zie je het **Theehuis Noord** ④ (alternatief instappunt). Je bent hier altijd welkom voor een hapje of drankje. Rechts van je staat een creatief klimobject voor kinderen in de vorm van een toren. Achter het Theehuis ligt een zandbak met graafmachines voor de oudere kleuters.

Neem bij de splitsing het asfaltpad naar links (Gymnasiumpad). Je loopt nu door de **Tuin van Noord**. Je ziet verschillende sport- en speelobjecten waar iedereen gebruik van kan maken. Let ook op de verscheidenheid aan bomen! Volg dit pad tot je bij een straat komt. Blijf links op de stoep lopen. Rechts van je is verpleeghuis Overrhyn en links van je een appartementencomplex. Loop via het fietspad verder onder de loopbrug door. Je komt dan op de Pieter Bothstraat. Houd links aan en loop rechtdoor. Links zie je de velden van voetbalvereniging Roodenburg. Ga bij de eerste weg linksaf (Joop Vervoornpad) en je loopt weer richting de hoofdingang van Ons Buiten. Einde verwonder-wandeling A.

Verwonder-wandeling B. (ca. 1 uur)

Ga vanuit **Ons Buiten** ① met je rug naar het hek links/rechtdoor. Ga bij de t-splitsing naar rechts. Je bent nu op de Pieter Bothstraat. Volg de weg naar links en ga linksaf bij de parallelweg van de Willem de Zwijgerlaan. Loop rechts omhoog. Steek het viaduct over. Let op bij het oversteken! Je hebt hier een mooi uitzicht op de auto's op de Willem de Zwijgerlaan en alle activiteiten bij het (nieuwe) Kooiplein. Ook hier is aan 'groen' gedacht! Loop via de linkerkant naar beneden; je loopt dan langs winkelcentrum Kooiplein. Ga links de Surinamestraat in.

Je loopt nu langs de Turkse Moskee (links). Halverwege zie je **Het Gebouw ②.** Bekijk de speelse architectuur van de nieuwe gebouwen in deze straat en let op het kleine beetje groen dat probeert te overleven! Al doorlopend zie je op de hoek het **Marecollege** ③, gebouwd volgens antroposofische richtlijnen. Steek de Sumatrastraat over. Je bent nu nog steeds op de Surinamestraat. Ga aan de rechterkant lopen. Bij de t-splitsing naar rechts (Corantijnstraat). Je loopt nu langs zwembad De Zijl (rechts). Ga rechtdoor op het voetpad en loop door naar het water van De Zijl. Ga linksaf over het looppad (Nickeriepad). Geniet even van de tuinen en het uitzicht op de Zijl. Volg het pad (Marowijnepad) onder het viaduct door.

Ga dan het 2e pad links. Je loopt nu op het oostelijke deel van tuinvereniging **Ons Buiten**. Je kunt óf het eerste pad rechts kiezen (aflopen, dan links en weer links) óf doorlopen tot je aan de linkerkant de uitgang ziet . Loop onder de boog door en ga direct buiten het park naar rechts en kort naar links. Steek bij de verkeerslichten de IJsselmeerlaan over en ga op de stoep naar rechts.

Neem de eerste weg links (Joop Vervoornpad) en na 10 meter het pad rechts (over bruggetje, door het hek). Je bent weer op Ons Buiten. Eerste pad links, helemaal aflopen. Aan het eind naar rechts en eerste pad links. Je loopt nu tegen het verenigingsgebouw van Ons Buiten aan. Einde verwonder-wandeling B.

Verwonder-wandeling C. (ca. 1 uur)

Loop de hoofdingang van **Ons Buiten** ① uit en ga direct rechts. Volg dit fiets- en voetpad (Joop Vervoornpad) langs de schooltuinen en de sportvelden van Roodenburg en Pernix tot aan de parkeerplaats van het Gymnasium. Onderweg zie je een aantal prachtige bomen en ongetwijfeld verschillende vogels. Volg de weg naar links en houd het **Theehuis Noord** ② aan je linkerkant. Loop de weg op die rechts langs het Islamitisch Centrum Imam Malik loopt.

Je komt nu bij een bijzonder fiets/wandel-viaduct ② over de Willem de Zwijgerlaan. Stop even op het hoogste punt en bekijk de huidige skyline van Leiden Noord.

Wandel aan de overzijde naar beneden en steek even een stukje grasveld over naar het rechter asfaltpad. (Mocht dit niet kunnen, dan kun je rechtdoorlopen en na 20 meter het asfaltpad scherp rechts nemen, met de bocht mee en de route weer oppakken). Rechts van je zie je de **Drakentuin** ③ van Nieuw Leyden, een initiatief van buurtbewoners die het grote stuk groen maar saai vonden. Nu worden er planten en kruiden gekweekt voor en door buurtbewoners en wordt het prieel voor vele gemeenschappelijke doeleinden gebruikt. En dat alles onder het wakend oog van de wilgentenen draak van kunstenares Ludy Feyen!

Neem de eerste weg rechts (Pascalstraat) en geniet van de verschillende invullingen van bouwstijl van de huizen in Nieuw Leyden en de verschillende gevels en daktuinen! (Loop eens een straatje in en bekijk de creatieve huizen en tuinen.) Ga links de Hertzstraat in bij het huis *'In omnia paratus'*. Loop tussen de huizen door en steek de weg over (Slachthuislaan). Hier staat een **informatiebord** over de wijk ④. Loop eens door het park als je tijd hebt. (Instappunt vanaf **Meet & Greet** ⑤)

Loop terug naar de weg en ga rechtsaf (Slachthuislaan). Je loopt nu langs het terrein van het oude Slachthuis, waar enkele oude gebouwen zijn verbouwd tot o.a. kinderdagverblijf en restaurant. Aan het eind neem je het pad naar links en bij de brug ga je naar rechts de brug op.

Wanneer je op de brug staat zie je de verbinding van de Moskee en de Marekerk via water en groen. (Het oude fabrieksgebouw wat ertussen zit wordt onderdeel van het 'Singelpark': een groene ring om het centrum van Leiden heen). Ga direct naar links en volg het pad langs het water tot aan het 'paarse' huis. Ga hier rechtsaf (Van Limburg Stirumlaan) door dit deel van Nieuw Leyden en geniet ook hier van alle bouwstijlen en groene hoekjes. Aan de rechterkant zie je nog een deel van de oude wijk.

Aan het eind van deze weg kom je op de Marnixstraat. Let op drukke straat! Steek de straat over en ga naar rechts, ga bij de Anna van Saksenstraat naar links. Halverwege zie je aan je linkerkant de ingang van Speeltuin Noorderkwartier; loop door tot de Bernardkade. Blijf aan de linkerkant (Soestdijkkade). Je loopt nu door de wijk Noorderkwartier. De Bernardkade fungeert als groene ader in deze wijk. En ook hier zie je waar mogelijk geveltuintjes!

Aan het eind van de Soestdijkkade ga je naar links (Kooilaan), en via het viaduct loop je over de Willem de Zwijgerlaan. Wanneer je beneden bent scherp rechtsaf en dan linksaf de Pieter Bothstraat in. Met de bocht mee naar rechts en na de sportvelden van Pernix en Roodenburg links. Je loopt dan weer naar de ingang van tuinvereniging Ons Buiten. Mocht je nog energie hebben, dan mag je naar hartenlust over de boomstamheuvels klimmen en rennen. Einde verwonder-wandeling C.

Vond je de wandeling(en) leuk? Loop ze dan eens op een ander tijdstip, bijvoorbeeld bij zonsopgang of zonsondergang (dan zijn er veel vogels te horen!). Of loop eens mee met een IVN-gids.

Dit boekje is het resultaat van het winnen van een prijsvraag van Leiden Noord Vitaal. Met deze wandelingen willen we mensen de mogelijkheid geven om te bewegen, in de buitenlucht te zijn en kennis van de natuur op te doen.

Iedereen kan van de wandelingen genieten, op zijn eigen tempo en in zijn eigen tijd. Onderweg staan informatieborden met nog meer wetenswaardigheden. Op de websites en facebookpagina's onderaan de pagina kunt u aanvullende informatie vinden.

Colofon

Deze routebeschrijving is te verkrijgen bij Ons Buiten, Het Gebouw, Theehuis Noord en Meet & Greet. De wandeling is ook via de websites te downladen.

Dank voor de inzet van vele vrijwilligers die dit boekje mogelijk hebben gemaakt. Met speciale dank aan de leerlingen ROC Leiden en GoNoord

© 2016, Leiden

Fotografie | Robert Steenbergen, www.robertsteenbergen.com
Vormgeving | Sam Gobin Grafisch Ontwerp, www.samgobin.nl
Realisatie | Annemarie Pijpers en Robert Steenbergen i.s.m. het bestuur en vrijwilligers van Ons Buiten
Druk | Puntgaaf drukwerk

Voor meer info of vragen
Tuinvereniging Ons Buiten | www.onsbuitenleiden.nl
Theehuis Noord | facebook.com/theehuisnoord
Het Gebouw | www.hetgebouw.nl
GoNoord | facebook.com/gonoord
Natuurgidsen IVN leiden | www.ivn.nl/Leiden